

De gulzige kater

Parijs anno 1950. De gasten van restaurant La Méditerranée worden verwelkomd door een grijnzende kattenkop. 'Ik lust jullie rauw' lijkt deze macho katman te zeggen. Net zo rauw als de vissen die zo uit zee via een regenboog op zijn bord vallen.

De tweede wereldoorlog is nog niet voorbij als het restaurant haar deuren opent. Patron Jean Subrenat, liefhebber van bouillabaisse et poisons, voelt het verlangen van Parijs naar zon en zee, maar de zee ligt ver weg in 1944. Hij besluit het zuidelijke gevoel naar Place de l'Odéon te brengen.

Als verwoed verzamelaar van moderne kunst schuwt Subrenat het experiment niet. Hij durft het aan, om kunstenaar Jean Cocteau carte blanche voor de inrichting van zijn restaurant te geven. Vertès en Bérard, *amis des arts* die hun sporen hebben verdiend in de wereld van het toneel en

de mode, beschilderen de muren met fresco's. Lege plekken worden opgevuld met tekeningen en lithografieën van Cocteau. De menukaart is gewijd aan vis en schaaldieren van de markt. Aan de chef de cuisine de opdracht om de fusie tussen oog en tong, zien en proeven te laten slagen.

De keukenequipe stelt niet teleur, maar toch mist Subrenat zuidelijke *joie de vivre*. Het restaurant is naar zijn smaak te veel brasserie 'Chez Cocteau' en te weinig 'La Méditerranée' geworden. Subrenat moet vijf jaar wachten totdat in 1949 Balthazar Klossowski de Rola als een frisse bries het restaurant binnenkomt. Deze kunstenaar, beter bekend als

Balthus, komt een portie vers zeebanket afleveren. Dat juist Balthus opdracht krijgt om een zilte bries op linnen vast te leggen ligt niet voor de hand. Zijn schilderijen van naakte- of schaars geklede meisjes zijn controversieel. Niet zelden wordt zijn werk provocatief en pervers genoemd. Balthus trekt zich hier niets van aan want: 'Een schilderij dat niet shockeert, is de moeite niet waard (...) Ik geloof heilig in erotiek, dat is iets wat je over de hele wereld vindt, iets wat mensen begrijpen,' verklaart hij.

Zijn reputatie als viespeuk komt vooral door het spraakmakende schilderij *La Leçon de Guitare*, voor het eerst geëxposeerd in 1934. Op dit doek wordt een meisje languit liggend op schoot van haar muziklerares als een gitaar bespeeld. Een schandaal is geboren en de naam Balthus in één klap gevestigd. Kerk en goegemeente zijn ontsteld over deze verboden scène en dubbel beledigd. Want wie goed kijkt, en wie doet dat niet, ziet dat het tafereel lijkt op een Piëta, met het dode lichaam van Jezus uitgestrekt in de armen van de treurende Maria. Een Bijbels tafereel uit de kerk als inspiratiebron voor de gitaarles: Scandaleux! De galeriehouder besluit een gordijn voor het doek te hangen. Wie durft komt stiekem kijken. Toch zou Balthus het daarna niet meer wagen om een vergelijkbaar thema te kiezen. Hij distantieert zich van zijn eigen schilderij en geeft geen

toestemming om het tijdens zijn leven te exposeren. Maar jonge meisjes blijven hem fascineren. Hij schildert meisjes die zich onbespied wanen in hun eigen wereld waar ze hun meisjesdingen doen, vaak in het gezelschap van een kat. Kater Balthus, onverstoort likkend aan zijn poten, als spinnende gluurder.

Balthus' naam wordt vooral geassocieerd met jong en naakt, maar dat doet onrecht aan zijn oeuvre. Hij is ook de schilder van realistische, figuratieve portretten, landschappen en straattaferelen. In de kunstwereld wordt zijn stijl bekritiseerd als reactionair. Balthus is een antimodernist, die lak heeft aan de heersende mode en zijn kont tegen de kubistische krib gooit. Dat komt Subrenat goed uit. Hij is op zoek naar een herkenbaar, eetlustopwekkend uithangbord voor zijn restaurant. Hij weet zeker, deze kunstenaar zal hem geen vierkante, vijfkoppige vis voorschotelen. De opdracht wordt beklonken onder de belofte van *bouillabaisse gratuit pour la vie*.

Nog rozig van de uitstekende Pouilly Fuissé mijmert Balthus in zijn atelier na over de opdracht van Subrenat. Vissen op linnen, het visitekaartje voor het restaurant, wat kan hij daar van maken? Een stilleven van naakte oesters geeft weer reden tot geklets, een plateau fruits de mer is teveel à la Café de la Paix. Misschien moet hij daar morgen

maar weer eens gaan lunchen.. Zijn oogleden worden zwaar, hij dommelt in en droomt dat hij in het kunstenaarsdorp Vallauris aan de Côte d'Azur de grote meester Picasso bezoekt. Gastheer Picasso weet, met een kat, geboren onder het sterrenbeeld vissen, ga je naar restaurant Chez Tétou in Le Golfe Juan. De zon schijnt, er waait een verkoelend zeebriesje en de meisjes dragen zomerjurkjes. Alle ingrediënten voor een geslaagde lunch zijn aanwezig. Op het menu staat sole meunière, gegrilde zeebaars, kreeft met citroenboter en de vangst van de dag. Het gesprek gaat over kunst en bouillabaisse, over homard grillé en fines de claires. Over kubisme versus realisme....

Balthus schrikt wakker: *hemaïs oui, le chat de la Méditerranée, c'est moi!* Spinnend en behaagziek rekt hij zich uit, de inspiratie voor een waar gebeurd visverhaal is als een donderslag bij heldere hemel ingeslagen. Hij Balthus, gefêteerd door de Grote Meester van het kubisme, heeft de erkenning gekregen waar hij al zo lang op wacht. Hij hoort Picasso nog zeggen: *hemon frère, jij bent een echte schilder, al die anderen imiteren mij.*

Balthus pakt zijn schetsboek, hij mag geen tijd verspillen. De herinnering mag hem niet ontsnappen en vervagen zoals een droom na een

heimelijk middagdutje doet. Razendsnel legt hij de eerste versie van *Le Chat* vast. De vis, het symbool van overvloed, vliegt op het papier. Via een regenboog, de brug tussen hemel en aarde, tuimelen ze springlevend zo op zijn bord. Rode poon, zeebaars en dorade als boodschappers van de goddelijke erkenning van zijn werk. En de lust en zonde, waar hij zo vaak van beschuldigd is, krijgen gestalte in de vorm van een Middellandse zee kreeft. Deze *Homarus gammarus*, groter, roder en malser dan ooit geserveerd in Parijs, heeft niets meer nodig dan een paar druppels citroensap. Balthus lacht in zichzelf als hij een vuurtoren aan de horizon schetst. Hij weet nu al dat het zal worden uitgelegd als metafoor voor zijn mannelijkheid. Niemand zal begrijpen dat deze

vuurtoren een baken is, wakend over de echte Kunst en de ware Kunstenaar. De donderwolk van het dreigende kubisme houdt hij op afstand, zoals een kapitein op zee zich ook geen loer laat draaien door de jutters op het strand.

Tot slot schetst Balthus nog een meisje in een roeiboot, maar besluit haar geroep en gezwaai te negeren. De wereld draait om de rood gestreepte *Koning der Katten*. Het is de kunstenaar zelf die hier wijdbeens en gulzig aan tafel zit. Met een grijns zegt hij: 'Ik kwam, ik at, ik overwon. Ik lust iedereen, zelfs Picasso, rauw.'

Restaurateur Subrenat is tevreden. Balthus heeft hem geen kat in de zak verkocht. De versheid van de vis spat van het doek. De kreeft, vanochtend uit het net geplukt, verleidt zijn gasten tot bestellen. Alleen de vermaarde bouillabaisse ontbreekt. Subrenat haalt zijn schouders op, maakt niet uit, het restaurant op Place de l'Odéon is een groot succes geworden. Naast de litho's van Cocteau hangen zwart-wit foto's van sterren als Elisabeth Taylor, Charlie Chaplin en Orson Welles aan de muur. En dan stapt op een dag Picasso La Méditerranée binnen. Hij herkent meteen de zelfingenomen kattenkop

aan de muur. Het bord van Picasso is al afgeruimd en zijn stoel is uit beeld geschoven. Balthus zit, met vork en mes in de aanslag, klaar om zijn collega te fileren, in mootjes te hakken en rauw te verorberen.

Picasso glimlacht. Hij heeft zijn eigen herinnering aan die middag. Baltus is ziende blind en horende doof voor het meisje in de roeiboot dat uitbundig naar Picasso roept: 'à bientôt mon cheri'. Met veel *bonnes chances* en *au revoirs* neemt Picasso afscheid van de kat, op weg naar een rendez-vous met zijn eigen verse vangst.

Parijs anno 2020. Als een nuffige Franse poedel leidt de maître d' van restaurant La Méditerranée de gasten naar hun tafel. De grijnzende kat is allang van de muur verjaagd door een opeenvolging van grommende en keffende obers, zoals alleen Parijs die kent. In de loop der jaren is het gastenboek uitgebreid met de namen van Mick Jagger, Jodi Foster en Steven Spielberg. De geest van Jean Cocteau waart nog rond, ook al is zijn originele werk te gelde gemaakt. Als een patroonheilige waakt hij in reproducties aan de muur over restaurant La Méditerranée op Place de l'Odéon.

tekst **Inge Stolk**

In Frankenland is een enorme drive naar oorspronkelijkheid. Vooral de jonge Winzer, wijnboeren van de derde, vierde of vijfde generatie, willen terug naar het oer. Ze proberen de karakteristieke elementen uit de natuur terug te laten komen in je glas en op je bord. Ook in de architectuur en de kleding laten ze hier graag zien waar de spullen vandaan komen. De mensen zijn er trots op de puurheid en de tradities. Inge Stolk, vinoloog en eigenaar van distilleerderij De Pronckheer in Cothen, neusde er afgelopen najaar rond voor bouillon.

Verfrissende wijn uit Franconia

Voor de gourmets onder ons is veel te ontdekken in de noordelijke helft van Beieren. We delen het, wat wijnregio's betreft, op in het Westelijke gebied ofwel Unterfranken, het Zuidelijke Mittelfranken en het Oostelijke Oberfranken.